Publicerad 20130403, Stockholm stift, i informationskampanjen i kollektivtrafiken om bön

Bönen självklarhet för Caroline

Människor har bett sedan urminnes tider. Det finns nedtecknade böner som är mer än 5 000 år gamla. En del är tidlösa, andra speglar sin tid. Caroline Krook är en samtida böneförfattare som utvecklat bönens vokabulär och gjort den tillgänglig för fler.

Biskop emerita Caroline Krook **Foto:** Helena Thorén

Hon är en av Sveriges mest kända samtida böneförfattare med många utgivna böcker. Det är också hon som skrivit förordet till en liten bönbok i psalmboken (antagen av kyrkomötet 2005). Men det startade långt innan dess. Redan som 24-åring då hon som nyvigd präst ställdes inför situationer där det behövdes ett annat bönespråk än det traditionellt fromma.

Ville be, men saknade ord

Biskop emerita Caroline Krook minns sina första tjänstgöringsår i en församling i ett nybyggt område utanför Lund där hon både besökte det stora fängelset och begravde människor som förolyckats i mopedolyckor, självmord och andra dödsorsaker som inte var en gammal människas stilla insomnande. Hon mötte många anhöriga och brottslingar som saknade orden som kunde uttrycka deras smärta och ilska i böner.

- De ville be, men hade faktiskt inga ord. Jag försökte identifiera mig med dem och deras känslor. Jag blev deras ställföreträdare i bönen, berättar Caroline Krook som fortfarande skriver böner, predikar och är aktiv i flera styrelser.

Det var då i de svåra situationerna som hon började skriva böner. Samtidigt har hon levt bönens liv i hela sitt liv. Hon lärde sig be aftonböner som barn, hon var aktiv i en kristen ungdomsorganisation KFUK, och som präst och biskop har hon tjänat kyrkan i mer än 40 år. Hon har utvecklat en särskild förmåga att fånga ögonblick i vardagen och rikta sig till Gud.

Estoniakatastrofen

Inte bara i vardagen utan också i stora katastrofer. Det är fortfarande många som minns den direktsända gudstjänsten i teve 1993 efter att M/S Estonia förlist och över 800 människor mist livet. Caroline predikade rakt igenom teverutan in i svenska folkets hjärtan.

- Vi höll en gudstjänst i Storkyrkan på kvällen samma dag som katastrofen hade hänt. Under

dagen fick vi veta att kungahuset och representanter för regering och riksdag skulle komma. Hela dagen gick åt till att ordna med allt praktiskt och jag fick inte tid till att förbereda det andliga. Jag stod i direktsändning med en bunt papper i handen, men ingen visste att de var blanka. I situationer som Estoniakatastrofen kan man bara säga det som tröstar en själv. Absolut ärliga ord som kommer ur min egna kristna tro. Efteråt frågade domkyrkoorganisten Gustaf Sjökvist hur lång tid jag fått för att förbereda predikan och jag svarade ”25 år, tror jag”, mina 25 år som präst.
Det säger en hel del om Caroline Krooks sinnesnärvaro i pressade situationer och känsla för att säga det vi behöver höra när det obegripliga händer.
Hon har burit med sig böner genom livet. I olika perioder har hon använt olika böner. En kort bön är Heliga Birgittas bön ”Herre, visa mig din väg och gör mig villig att gå den”.
- När jag är osäker på hur jag ska handla kan Gud visa hur jag ska göra. Som biskop fattade jag svåra beslut och många gånger var det inte så lätt att veta vad som var rätt att göra.

Har alltid skrivit böner
Caroline har alltid skrivit böner och har sparat många.
- När jag läser gamla predikningar tycker jag att det mesta är snömos och de går inte att återanvända. Med gamla böner är det annorlunda. De bär fortfarande. Flera av böckerna jag skrivit bygger på material som jag inte skrivit ihop på några månader. Jag har med böner som legat i skrivbordslådan ett tag.
Hon skriver både ur sitt eget böneliv och på uppdrag. Ett av de svåraste uppdragen hon fått var när drottning Silvia bad henne skriva en bön till boken ”Drottning Silvias bönbok”.
- Drottningen tyckte att det saknades en bön. En bön som visade omsorg om de utsatta barnen och de som förgriper sig på barn. Att kunna identifiera mig och be för förövarna var nog bland det svåraste jag gjort.

Korsfäst Mimmi Pigg
Under fotoutställningen Uppenbar(a)t på Kulturhuset fick hon inspiration till en annan bön för utsatta. Då blev det stort rabalder när Caroline Krook ställde sig bakom utställningen, bland annat avgick en domprost i protest.
- Det var många som inte tyckte om utställningen, men den berörde mig djupt. Där fanns en bild av en korsfäst Mimmi Pigg i en utstuderad pose. Den inspirerade mig till en bön om trafficking. Flickorna som kommer hit och är tvungna att stå i en utstuderad pose och kan inte komma loss.

Böner för stunder av tvivel och vrede
Flickor som utnyttjas brutalt av män behöver ett hopp om ett bättre liv. Det behöver alla i svåra stunder när livet känns hopplöst. Caroline Krook är utbildad psykoterapeut och det språket har fördjupat hennes bönespråk. Språken har befruktat varandra.
- Kyrkans ord upplevdes ofta för fromma och orden vände sig till de som redan bearbetat sin tro. I själavården har jag mött människor som inte alls vill tacka Gud för allt som sker utan istället känner vrede, tvivel och uppgivenhet. Det fanns få böner som uttryckte det.
Caroline fortsätter.
- Många säger ”Håll tummen för mig”, men vad de ofta menar när de säger det till mig är ”Be för mig”. Så enkelt kan det vara, men det tar tid att hitta sitt sätt att be. Bönen ska landa. I bönen kan du lägga av dig din oro och du kan omsluta någon med goda tankar inför Guds ansikte. Även när du känner att du inte kan göra något, kan du alltid be för dem.

Gud är ingen jultomte
Det är skönt att veta att du aldrig är riktigt hjälplös. Du behöver inte heller tala om för Gud

vad Gud ska göra. Du kan överlämna det till Gud.
- Det är nästan aldrig man får svar på det sätt man har tänkt sig. Gud är ingen jultomte eller springpojke. Gud är oändligt mycket större. Jag kan bara hoppas att Gud leder mig. När man tittar på livet i backspegeln kan man se att en dörr stängdes, men istället öppnades ett fönster.
För Caroline Krook är bönen en självklarhet i livet. Lika självklart som att andas. För henne kan den ordlösa bönen vara att sitta tysta tillsammans i skymningen. Hon behöver inte konversera med Gud.
Text och bild Helena Thorén

Carolines böneråd

- Alla kan be, ett litet barn kan be.
- Du behöver inte be på något särskilt sätt. Det är ett hjärtats samtal med Gud.
- Du kan be med egna ord, men du kan också använda andras ord.
- Om du vill ha stödord för bönen så använd orden ”tack…, hjälp… och förlåt…”.
- Lämna över till Gud. Du behöver inte visa hur.
- Lär dig några psalmer och böner utantill. Då har du något att plocka fram när du behöver.
- Du kan be överallt och närsomhelst, men det kan vara skönt att ha en avskild plats och att komma ner i en annan andning.
- Sättet att be får inte bli tvingande, något som ger dig skuld. Gör det för att du vill göra det.
- När du kommit en liten bit på vägen är det bra att be regelbundet. Närheten till Gud gör det lättare att återkoppla.
- Den ordlösa bönen är en djup form av bön.